

Virsraksts: Vienots dienests; amatpersonu brīdināšana par atvaļināšanu no dienesta; amatpersonu vērtēšana; administratīvā akta adresāts; iestādes pienākums uz klausīt adresāta viedokli; uz klausīšanas pienākuma neizpildīšanas sekas

Tēze: Dienesta gaitas likuma 47.panta pirmās daļas 6.punkts noteic, ka amatpersonu atvaļina no dienesta sakarā ar iestādes vai amatpersonas amata likvidāciju vai amatpersonu skaita samazināšanu. Senāta nostiprinātā judikatūrā norādīts, ka norma piemērojama tā, lai sasniegtu Dienesta gaitas likuma 1.pantā un 3.panta pirmajā daļā norādīto vērtību - vienotu – stabilu un efektīvu dienestu. Dienesta vienotības princips izpaužas visās Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs un Ieslodzījuma vietu pārvaldē. Dienests Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs un Ieslodzījuma vietu pārvaldē ir vienots, iestādes vai amatpersonas amata likvidācijas vai amatpersonu skaita samazināšanas gadījumā iestādei ir pienākums pārbaudīt brīvas amata vietas esību visa dienesta ietvaros.

Tēze: Amatpersonu brīdināšana pirms zināms, kura amatpersona patiešām tiks atvaļināta, degradē brīdinājuma jēgu, tomēr šādam procesuālam pārkāpumam nav būtiskas ietekmes uz galīgā lēmuma tiesiskumu.

Tēze: Iestāde var noteikt, pēc kādiem kritērijiem tā vērtē amatpersonas, un tiesai piekriņt kontrole pār kritēriju vienādu un nediskriminējošu ievērošanu.

Tēze: Iestādei ir zināma brīvība jautājumā, vai vienu rakstveida administratīvo aktu adresēt vairākiem adresātiem, vai sagatavot katram adresātam atsevišķu administratīvo aktu.

Tēze: Administratīvā procesa likuma 62.pants uzliek pienākumu iestādei uz klausīt adresāta vai trešās personas viedokli un argumentus lietā, kurā tiek lemts par adresātam vai trešajai personai iespējams nelabvēlīgu administratīvo aktu. Uz klausīšanas pienākums ir spēkā gan lemjot par privātpersonai esošu tiesību liegšanu, gan lemjot par privātpersonas prasījumu piešķirt tai tiesības.

Tēze: Uz klausīšanas pienākuma neizpildīšanas sekas ir administratīvā akta apstrīdamība. Tā ietekmē administratīvā akta atcelšanu tikai tiktāl, ciktāl uz klausīšanas pienākuma neievērošana ir ietekmējusi administratīvā akta saturu, t.i., vai uz klausīšana varēja novest pie satura ziņā citāda administratīvā akta izdošanas. Uz klausīšanas pienākuma neievērošana neietekmētu satura ziņā citāda administratīvā akta izdošanu, ja iestādei saskaņā ar tiesību normām jāizdod obligātais administratīvais akts. Uz klausīšanas pienākuma neievērošana neietekmētu satura ziņā citāda administratīvā akta izdošanu arī tad, ja iestādei saskaņā ar tiesību normām jāizdod satura izvēles vai izdošanas izvēles administratīvais akts, taču iestādes rīcības brīvība ir samazināta līdz nullei. Pārējos gadījumos nav pamata atzīt, ka uz klausīšanas pienākuma neizpildīšana būtu nebūtisks procesuāls pārkāpums, kas neietekmētu administratīvā akta saturu.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Senāta Administratīvo lietu departamenta
2011.gada 17.janvāra
SPRIEDUMS
Lieta Nr. A42894109
SKA-131/2011**

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

senators J.Neimanis
senatore V.Krūmiņa
senatore I.Skultāne

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *J.L.* pieteikuma par Iekšlietu ministrijas 2009.gada 15.jūlija lēmuma Nr.130 atcelšanu, sakarā ar *J.L.* kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 21.septembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja *J.L.* pildīja dienesta pienākumus Drošības policijā. Drošības policijā 2009.gada 31.martā tika veikta amatpersonu novērtēšana; vienlaikus gan pieteicēja, gan citas amatpersonas tika brīdinātas, ka Drošības policija tiek reorganizēta un samazināts amatpersonu skaits, tostarp pieteicējas amats tiek samazināts. Brīdinājumā tika norādīts, ka pieteicējai var tikt piedāvāts cits amats Drošības policijā. Ja pieteicēja nepiekrītu piedāvātajam amatam, pieteicēja ar 2009.gada 30.aprīli tiks atvaļināta no dienesta saskaņā ar Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likuma (turpmāk – Dienesta gaitas likums) 47.panta pirmās daļas 6.punktu. Pieteicēja informēta, ka saskaņā ar Dienesta gaitas likuma 37.panta septīto daļu saņems atvaļināšanas pabalstu mēneša vidējās izpeļņas trīskāršā apmērā. 2009.gada 6.aprīlī novērtēšanas komisija nolēma ierosināt pieteicēju atvaļināt no dienesta. Pieteicēja 2009.gada 6.aprīlī lūdza policijas priekšniekam atvaļināt viņu no dienesta jau ar 2009.gada 7.aprīli. Ar policijas priekšnieka 9.aprīļa rezolūciju pieteicējas lūgums noraidīts. Ar Drošības policijas 2009.gada 27.aprīļa rīkojumu cita starpā arī pieteicēja no 2009.gada 30.aprīļa atvaļināta no dienesta. Pieteicēja tika iepazīstināta ar rīkojuma attiecīgo punktu, kurā noteikts, ka viņa tiek atvaļināta no dienesta. Ar pārējām rīkojuma sastāvdaļām pieteicēja netika iepazīstināta. Pieteicējai tika izmaksāts atvaļināšanas pabalsts vienas mēneša vidējās izpeļņas apmērā. Pieteicēja apstrīdēja Drošības policijas 2009.gada 27.aprīļa rīkojumu Iekšlietu ministrijā, kas ar 2009.gada 15.jūlija lēmumu Nr.130 to atzina par tiesisku.

[2] Pieteicēja iesniedza pieteikumu administratīvajā tiesā par administratīvā akta atcelšanu, lūdzot atcelt Iekšlietu ministrijas 2009.gada 15.jūlija lēmumu, atjaunot dienestā vai arī piešķirt atvaļināšanas pabalstu trīskāršā mēneša vidējās izpeļņas apmērā.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 3.novembra spriedumu pieteikums noraidīts. Tiesas spriedums pamatots ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] Iestāde ir izpildījusi Dienesta gaitas likuma 47.panta sestajā daļā noteikto brīdināšanas pienākumu. Nav nozīmes, ka brīdinājums pieteicējai ir nosūtīts, pirms bija izvērtēta viņas atbilstība turpmākajam dienestam Drošības policijā. Turklāt pieteicēja apzinājās, ka viņu atvaļinās no dienesta, jo zināja, ka bija neveiksmīgi nokārtojusi testu.

[3.2] Pārbaudot komisijas vērtējumu kopsakarā ar Iekšlietu ministrijas 2008.gada 30.decembra noteikumos Nr.56 „Kārtība, kādā veic amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm skaita samazināšanu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs” (turpmāk – Noteikumi Nr.56) noteiktajiem vērtēšanas kritērijiem, secināms, ka komisija vērtējumu ir izdarījusi atbilstoši minētajā kārtībā izvirzītajiem priekšnoteikumiem un visiem vērtējamajiem nodrošinājusi vienādus pārbaudes apstākļus. Līdz ar to iestāde pamatoti nepiedāvāja pieteicējai citu amatu, un lēmums par pieteicējas atvaļināšanu no dienesta ir pareizs.

[3.3] Drošības policija pēc tam, kad komisija noteica, ka pieteicēja ir atvaļināma no dienesta, nenosūtīja pieteicējai atsevišķu brīdinājumu, nenoformēja administratīvo aktu un nenosūtīja to pieteicējai, pārkāpjot Noteikumu Nr.56 14., 17. un 19.punktu. Atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 72.panta ceturtajai daļai, Drošības policijai ir saistoša Noteikumos Nr.56 noteiktā kārtība, un tā ir jāpilda. Atkārtota brīdinājuma nosūtīšana nav atzīstama par pašmērķi, lai burtiski izpildītu iekšējo normatīvo aktu. Tādējādi minētais procesuālais pārkāpums atzīstams par nebūtisku, jo tas nav ietekmējis lēmumu par pieteicējas atvaļināšanu pēc būtības.

[3.4] Drošības policijas rīcība, neizsniedzot pieteicējai administratīvo aktu, atzīstama par pareizu. Pieteicējai nebija izsniedzams administratīvais akts, kas ir noformēts atbilstoši Noteikumu Nr.56 17.punktam un bija pilnībā pietiekami, ka pieteicēju ar to iepazīstināja. Tas netraucēja pieteicēju iesniegt apstrīdēšanas iesniegumu augstākā iestādē, kas izvērtēja pieteicējas atvaļināšanas apstākļus un nosūtīja pieteicējai izvērstu administratīvo aktu par viņas atvaļināšanu no dienesta, kuru pieteicēja ir pārsūdzējusi tiesā. Līdz ar to Iekšlietu ministrija nav ierobežojusi pieteicējas tiesības uz taisnīgu tiesu, kā arī pieteicējai ir zināms un saprotams pārsūdzētā Iekšlietu ministrijas 2009.gada 15.jūlija lēmuma pamatojums.

[3.5] Drošības policijas 2009.gada 31.marta brīdinājums satur apsolījumu, ka atvaļināšanas gadījumā pieteicējai izmaksās atvaļināšanas pabalstu mēneša vidējās izpeļņas trīskāršā apmērā. 2009.gada 31.martā Dienesta gaitas likums saturēja tiesību normu, kas paredzēja atvaļināšanas pabalstu tādā apmērā. Savukārt grozījumi attiecīgajā tiesību normā, kas samazināja atvaļināšanas pabalsta apmēru no pabalsta mēneša vidējās izpeļņas trīskāršā apmērā uz pabalstu mēneša vidējās izpeļņas apmērā, stājās spēkā 2009.gada 16.aprīlī. Nedz Dienesta gaitas likuma pārejas noteikumos, nedz arī 2009.gada 8.aprīļa likumā „Grozījums Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likumā” nav noteikti izņēmumi Dienesta gaitas likuma 37.panta septītās daļas piemērošanā attiecībā uz apstākļiem, kas radušies līdz attiecīgo grozījumu spēkā stāšanās dienai. Lietā kolidē tiesiskās paļāvības princips un likuma varas princips. Izvērtējot apstākļus, kādos ir izdarīti grozījumi Dienesta gaitas likumā, secināms, ka tie ir pieņemti ekonomiskās krīzes ietekmē, kad valsts ieņēmumi ir strauji samazinājušies, kas liedz nodrošināt papildu garantijas valsts iestādēs strādājošajiem. Izskatāmajā lietā pieteicējas tiesiskā paļāvība nav aizsargājama, jo iestādes un tiesas pienākums ir rīkoties atbilstoši spēkā esošām tiesību normām. Proti, izskatāmajā gadījumā priekšroka ir dodama likuma varas principam, nevis tiesiskās paļāvības principam. Tādējādi ir piemērojama Dienesta gaitas likuma 37.panta

septītās daļas redakcija, kas bija spēkā pieteicējas atvaļināšanas dienā – 2009.gada 30.aprīlī.

[4] Administratīvā apgabaltiesa ar 2010.gada 21.septembra spriedumu pieteikumu noraidīja. Tiesa atzina pirmās instances tiesas spriedumu par tiesisku un pievienojās tā argumentiem, papildus norādot turpmāk minēto.

[4.1] Dienesta gaitas likumā tiešā tekstā ir reglamentēts tikai viens procedūras priekšnoteikums, kas ir jāizpilda, lai amatpersonu varētu atvaļināt no dienesta, proti, likuma 47.panta sestajā daļā noteiktais pienākums rakstveidā brīdināt amatpersonu par atvaļināšanu no dienesta 30 dienas iepriekš.

Tajā pašā laikā no Dienesta gaitas likuma 1.pantā definētajiem likuma mērķiem – nodrošināt stabilu, efektīvu, tiesisku iestādes darbību – izriet vispārīgs pienākums nodrošināt tādu procedūru amatpersonu atvaļināšanai no dienesta, ar kuru var panākt minēto mērķi. Šādai procedūrai būtu jānodrošina, ka dienestā tiek paturētas profesionālas, pieredzējušas un zinošas amatpersonas, kuras pārzina iestādes darbu. Tas nozīmē, ja pastāv iespēja izvēlēties, kuru no amatpersonām paturēt dienestā, ir jāveic amatpersonu novērtēšana un jāizvēlas visatbilstošākā no amatpersonām.

[4.2] Drošības policija ir gan nosūtījusi pieteicējai brīdinājumu, gan arī veikusi vērtēšanas procedūru. Konkrētajā gadījumā amatpersonu atvaļināšanas procedūra pakārtota nepieciešamībai steidzamā kārtā samazināt iestādes izdevumus.

[4.3] Drošības policija, nosūtot brīdinājumus pirms vēl bija zināms, kādas amatpersonas tiks atvaļinātas, pārkāpusi Noteikumu Nr.56 14.punktu. Amatpersonas šī procedūra ietekmē tikai tiktāl, ciktāl tā nodrošina vienlīdzības principa ievērošanu attiecībā pret visām amatpersonām. Konkrētajā gadījumā procedūra attiecībā pret visām amatpersonām tika īstenota vienādi un vienlīdzības princips nav pārkāpts, neskatoties uz to, ka procedūra pati par sevi nav notikusi tā, kā tā reglamentēta iekšējā normatīvajā aktā. Līdz ar to šis pārkāpums nav būtisks un neietekmē Iekšlietu ministrijas 2009.gada 15.jūlija lēmuma tiesiskumu.

[4.4] Brīdinājums ir nepārprotams un tajā skaidri ir atspoguļots atvaļināšanas iemesls un veids. Turklāt brīdinājumā ir atsauce arī uz Dienesta gaitas likuma 47.panta pirmās daļas 6.punktu, no kura var secināt, uz kāda pamata un sakarā ar ko pieteicēja tiks atvaļināta no dienesta. No pieteicējas 2009.gada 6.aprīļa iesnieguma secināms, ka pieteicējai bija skaidrs, ka viņai izsniegtais dokuments ir brīdinājums, ka viņai netiks piedāvāts cits amats un kāpēc viņa tiek atvaļināta no dienesta. Turklāt, kaut arī pieteikumā un apelācijas sūdzībā norādīts, ka nav skaidrs, kas tas ir par dokumentu, tomēr nav norādīts arī pretējais – kā citādāk pieteicēja šo dokumentu varēja saprast vai uztvert, ko pieteicēja ir ar to sapratusi.

[4.5] Tests nebija vienīgais kritērijs amatpersonu atbilstības novērtēšanai. Vērtēšana balstīta uz konkrētā amata pienākumu izpildes kritērijiem, ko vērtēja pēc izpildītā testa. Par pareizu atzīstama pieeja, ka, lai sasniegtu taisnīgu un objektīvu rādītāju, visām amatpersonām bija jāveic vienots tests, jo ikdienā darba saturs tomēr atšķiras un tādējādi nav iespējams darba rezultātus salīdzināt. No 2009.gada 31.marta protokola Nr.1 un pieteicējas paskaidrojumiem izriet, ka testā dotie uzdevumi pilnībā atbilda pieteicējas darba pienākumiem, turklāt tests tika pildīts ierastajā darba vidē un apstākļos. Nav būtiskas nozīmes faktam, ka tests tika izpildīts pirms tam, kad tika noteikti kritēriji, pēc kuriem tiks vērtēta amata pienākumu izpilde, jo tieši šis fakts nevar ietekmēt testa un vērtēšanas rezultātus. Turklāt no minētā protokola izriet, ka amatpersonām pirms testa pildīšanas ir izskaidrota testa būtība un uzdevumi. Tāpat arī pieteicēja nenoliedz, ka tests tika pildīts savās darba vietās un to pildīja aptuveni tik amatpersonas, cik tas norādīts 2009.gada 31.marta protokolā Nr.1. Pats vērtēšanas process norādīts Drošības policijas 2009.gada 6.aprīļa protokolā Nr.2, kur vērtēti testa

rezultāti, piešķirot balles. Protokolā Nr.2 precīzi ir sekots tai procedūrai, kuru paredz Noteikumu Nr.56 11.punkts un ņemti vērā visi minētajā punktā norādītie kritēriji. Konstatējams, ka no dienesta noņemti atvaļināt tieši tās amatpersonas, kurām ir zemākais novērtējums un kurām nav priekšrocību, vai tās ir mazākas nekā citām amatpersonām. Vērtēšana notikusi objektīvi, taisnīgi un vienlīdzīgi, ievērojot visus procedūras noteikumus.

[4.6] Drošības policijas 2009.gada 27.aprīļa rīkojums atbilst administratīvā akta formai, kāda tā reglamentēta Administratīvā procesa likuma 67.panta otrajā daļā, iztrūkst vienīgi norāde par apstrīdēšanas kārtību un termiņiem, kas administratīvā akta tiesiskumu pēc būtības neietekmē. Pieteicēja ir zinājusi Drošības policijas 2009.gada 27.aprīļa rīkojuma pamatojumu, jo tas izriet no apstrīdēšanas iesniegumā minētajiem argumentiem. Turklāt minētais nav kavējis pieteicēju apstrīdēt šo rīkojumu. Savukārt Iekšlietu ministrijas 2009.gada 15.jūlija lēmumā jau skaidri un nepārprotami ir norādīts atvaļināšanas no dienesta pamatojums. Ievērojot minēto, secināms, ka pieteicējas pilnvērtīga neiepazīstināšana ar Drošības policijas 2009.gada 27.aprīļa rīkojuma saturu nav radījusi būtisku Iekšlietu ministrijas 2009.gada 15.jūlija lēmuma prettiesiskumu.

[5] Pieteicēja iesniegusi kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 21.septembra spriedumu. Kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[5.1] Tiesa nav pārbaudījusi, vai iestāde pirms amatpersonu skaita samazināšanas ir pārliecinājusies par iespēju pārcelt pieteicēju citā amatā Drošības policijā vai Iekšlietu ministrijā. Tiesa nav piemērojusi Dienesta gaitas likuma 1. un 3.pantā noteikto dienesta vienotības principu.

[5.2] Tiesa nepareizi piemērojusi Dienesta gaitas likuma 47.panta sesto daļu, jo, izsniedzot neskaidru brīdinājumu visām amatpersonām, iestāde nav izpildījusi Dienesta gaitas likumā noteikto pienākumu – brīdināt amatpersonu pirms atvaļināšanas no dienesta vismaz 30 dienas iepriekš un pārkāpusi Noteikumu Nr.56 14.punktu. Šāds pārkāpums ir vērtējams kā būtisks.

[5.3] Drošības policija nav nodrošinājusi taisnīgu un vienlīdzīgu amatpersonu izvērtēšanas procedūru. Amatpersonu izvērtēšanā kā vienīgo kritēriju izmantojot 2009.gada 26.martā pildīto testu, nav ņemti vērā apbalvojumi, disciplinārsodi vai citi apstākļi, kas varētu kalpot par objektīviem darba rezultātu rādītājiem. Lietā nav pierādījumu, kas apliecinātu, ka tests pildīts vienlīdzīgos apstākļos, darbiniekiem izskaidrota testa nozīme, kā arī izskaidroti testa pildīšanas un vērtēšanas noteikumi, kurus Drošības policija nav varējusi uzrādīt. Testa objektivitāti apšaubā fakts, ka tas pildīts 2009.gada 26.martā pirms rīkojuma par amatpersonu skaita samazināšanu izdošanas 2009.gada 27.martā un pirms tam, kad 2009.gada 31.martā tika izveidota un sanāca komisija, kas noteica amatpersonu vērtēšanas kritērijus. Minētie apstākļi liek apšaubīt vērtēšanas kritērijus un norāda, ka tie faktiski bijuši nejauši vai patvaļīgi. Tiesa nepamatoti nav piemērojusi Administratīvā procesa likuma 9.pantā noteikto patvaļas aizlieguma principu. Tiesai, pārbaudot iestādes lēmumu, ir jāvērtē, vai iestāde ir izvērtējusi visus jautājuma izšķiršanai būtiskos faktus un vai iestādes lēmuma pamatojumā norādītais ir balstīts uz objektīviem un racionāliem juridiskiem apsvērumiem. Tiesa nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma 154.panta pirmajā daļā noteikto. Tiesa nav pamatojusi secinājumu, ka tests ir ticis pildīts vienādos apstākļos. Nav ņemts vērā pieteicējas arguments par to, ka testa būtība, pildīšanas noteikumi un vērtēšanas kritēriji netika izskaidroti. Tiesa atsauca uz 2009.gada 31.marta protokolu, kas nevar kalpot par pierādījumu testa, kurš pildīts

26.martā, izpildīšanas apstākļiem. Tiesā apskatītie pierādījumi apliecina vienīgi testa rezultātu vērtēšanu un tajos nav atspoguļoti citi vērtēšanas kritēriji.

[5.4] Tiesa nav atzinusi par būtisku faktu, ka iestāde, pieņemot lēmumu, nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma 62.pantu, jo pieteicējai netika dota iespēja izteikt viedokli pirms nelabvēlīgā administratīvā akta pieņemšanas.

[5.5] Pieteicējai uzrādītajā Drošības policijas 2009.gada 27.aprīļa rīkojumā nav ietvertas likumā noteiktās administratīvā akta sastāvdaļas, līdz ar to netika ievērotas Administratīvā procesa likuma 67.pantā noteiktās prasības. Tiesa nav piemērojusi Administratīvā procesa likuma 67.panta otrās daļas 4., 5., 6. un 9.punktu, kas bija jāpiemēro, kā arī Administratīvā procesa likuma 69.panta pirmo daļu.

[5.6] Nav ievērots Administratīvā procesa likuma 70.panta pirmajā daļā noteiktais, jo veids, kādā pieteicēja tika iepazīstināta ar rīkojumu, nenodrošina iespēju pilnvērtīgi iepazīties ar tā pamatojumu, kas ir būtiska administratīvā akta sastāvdaļa un kurš nedrīkst būt slepens.

[5.7] Nesagatavojot un neizsniedzot pieteicējai individuālu administratīvo aktu, kurā pamatota viņas atvaļināšana no dienesta, pārkāptas Administratīvā procesa likuma un Noteikumu Nr.56 normas. Administratīvā akta slepenība nenozīmē, ka tas drīkst neatbilst Administratīvā procesa likuma noteikumiem par tā saturu un formu. Pieteicējai bija atbilstošas kategorijas pielaide valsts noslēpumam, līdz ar to tas nevar kalpot par iemeslu pieteicēju neiepazīstināt ar visu dokumentu. Apšaubāma ir nepieciešamība šādu administratīvo aktu gatavot kā slepenu. Atbildētāja un tiesa nav motivējusi, kāds iemesls licis uzskatīt par valsts noslēpumu objektu motivētu lēmumu par personas atvaļināšanu no dienesta, piemēroto normatīvo aktu uzskaitījumu, administratīvā akta izdevēju, pārsūdzības kārtību un citas administratīvā akta sastāvdaļas.

[5.8] Dienesta gaitas likuma 37.panta septītā daļa piemērota nepareizi. Tiesas sniegtā tiesību normu interpretācija attiecībā uz tiesiskās paļāvības un likumības principu ir pretrunā Satversmes tiesas 2003.gada 25.matra spriedumā lietā Nr.2002-12-01 un 2004.gada 25.oktobra spriedumā lietā Nr.2004-03-01 sniegtajai tiesību normu interpretācijai. Tiesa nepamatoti sašaurinājusi Dienesta gaitas likuma 3.panta otrās daļas noteikumus.

[5.9] Tiesa nav piemērojusi Administratīvā procesa likuma 8. un 17.panta tiesību normas, kuras vajadzēja piemērot un nepareizi interpretēja piemērotās tiesību normas.

Pieteicēja piekritusi lietas izskatīšanai rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[6] Dienesta gaitas likuma 47.panta pirmās daļas 6.punkts noteic, ka amatpersonu atvaļina no dienesta sakarā ar iestādes vai amatpersonas amata likvidāciju vai amatpersonu skaita samazināšanu. Senāta nostiprinātā judikatūrā norādīts, ka norma piemērojama tā, lai sasniegtu Dienesta gaitas likuma 1.pantā un 3.panta pirmajā daļā norādīto vērtību - vienotu – stabilu un efektīvu dienestu. Dienesta vienotības princips izpaužas visās Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs un Ieslodzījuma vietu pārvaldē. Dienests Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs un Ieslodzījuma vietu pārvaldē ir vienots, iestādes vai amatpersonas amata likvidācijas vai amatpersonu skaita samazināšanas gadījumā iestādei ir pienākums pārbaudīt brīvas amata vietas esību visa dienesta ietvaros (*Senāta 2010.gada 28.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-381/2010 13.punkts, 2010.gada 28.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-632/2010 8.punkts, 2010.gada 7.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-*

620/2010 10.punkts, 2010.gada 17.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-839/2010 10.punkts).

Izskatāmajā lietā apelācijas instances tiesa nav pārbaudījusi, vai iestāde pārliecinājās par brīvu amata vietu esību citā Iekšlietu ministrijas sistēmas vai Ieslodzījuma vietu pārvaldes iestādē un vai apsvēra tai piešķirtās rīcības brīvības izmantošanu, tādēļ spriedums ir atceļams.

[7] Dienesta gaitas likuma 47.panta sestā daļa noteic, ka gadījumā, ja amatpersonu atvaļina no dienesta sakarā ar iestādes vai amatpersonas amata likvidāciju vai amatpersonu skaita samazināšanu, amatpersonu par to rakstveidā brīdina 30 dienas iepriekš. Tā kā apelācijas instances tiesa konstatējusi, ka pieteicēja brīdināta 2009.gada 31.martā, bet atvaļināta no dienesta 30.aprīlī, Senāts atzīst par pareizu tiesas secinājumu, ka Dienesta gaitas likuma 47.panta sestā daļa ir ievērota.

Vienlaikus apelācijas instances tiesa konstatējusi, ka brīdinājums par atvaļināšanu no dienesta tika izsniegts visām amatpersonām, un tas darīts pirms amatpersonu novērtēšanas. Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka šāda rīcība ir procesuāls pārkāpums, vienlaikus norādot, ka tā nav ietekmējusi vēlāk pieņemto lēmumu tiesiskumu.

Līdzīgā lietā Senāts jau ir norādījis, ka amatpersonu brīdināšana pirms zināms, kura amatpersona patiešām tiks atvaļināta, degradē brīdinājuma jēgu (*Senāta 2010.gada 17.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-839/2010 7.punkts*). Vienlaikus Senāts piekritis, ka šādam procesuālam pārkāpumam nav būtiskas ietekmes uz galīgā lēmuma tiesiskumu. Arī šajā lietā Senāts pievienojas apelācijas instances tiesas vērtējumam.

[8] Apelācijas instances tiesa savus secinājumus par amatpersonu novērtēšanas atbilstību, pamatojusi ar vērtēšanas komisijas sēžu protokolos Nr.1 un Nr.2. Pieteicēja apšaubu tiesas novērtējumu, uzskatot, ka vajadzēja ņemt vērā apbalvojumus, disciplinārsodus vai citus apstākļus, kas varētu kalpot par objektīviem darba rezultātu rādītājiem. Senāts šādu argumentu atzīst par vajadzības pieļāvumu, taču ne juridisku argumentu. Iestāde var noteikt, pēc kādiem kritērijiem tā vērtē amatpersonas, un tiesai piekrīt kontrole pār kritēriju vienādu un nediskriminējošu ievērošanu. Izskatāmajā lietā tas ir ievērots.

Pieteicēja norāda, ka lietā nav pierādījumu, kas apliecinātu, ka tests pildīts vienlīdzīgos apstākļos, darbiniekiem izskaidrota testa nozīme, kā arī izskaidroti testa pildīšanas un vērtēšanas noteikumi. Šāds arguments ir nepamatots, jo tiesa ir vērtējusi komisijas sēžu protokolos Nr.1 un Nr.2, kā arī pieteicējas un atbildētājas paskaidrojumus.

Apstāklis, ka tests pildīts 2009.gada 26.martā pirms brīdinājumu par amatpersonu skaita samazināšanu izdošanas, un ka testa rezultāti novērtēti 2009.gada 31.martā, t.i., pēc testa izpildes, nav tādi, kas ietekmētu novērtējumu pareizību pēc satura. Pieteicējas šaubas par objektivitāti nav pamatotas ar juridiskiem argumentiem.

Tā kā likuma „Par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzību 2009.gadā” 10.pants stājās spēkā jau pēc pieteicējas atbilstības izvērtēšanas, tiesa pieteicējas novērtēšanu pārbaudījusi, piemērojot vienlīdzības principu. Senāts to atzīst par pareizu.

[9] Apelācijas instances tiesa šajā lietā noskaidrojusi, ka pieteicējai sākotnējais lēmums, ar kuru pieteicēja atvaļināta no dienesta, uzrādīts ierobežotā apjomā. Kasatore uzskata, ka apelācijas instances tiesa ir nepareizi piemērojusi Administratīvā procesa likuma 67.pantu un 69.panta pirmo daļu, 70.panta pirmo daļu.

Senāts šādam kasatores viedoklim nepiekrīt. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 61.pantu administratīvā procesa dalībniekam nav tiesību iepazīties ar informāciju, kas saskaņā ar citiem likumiem, piemēram, likumu „Par valsts noslēpumu”, nav izpaužama. Arī administratīvajā aktā šādu informāciju neatspoguļo (Administratīvā procesa likuma 67.panta astotā daļa).

Drošības policijas kā valsts drošības iestādes struktūra, amati, personālsastāvs ir valsts noslēpuma objekts, tādēļ ir pamatoti neiepazīstināt ar šādu informāciju plašāk.

Iestādei ir zināma brīvība jautājumā, vai vienu rakstveida administratīvo aktu adresēt vairākiem adresātiem, vai sagatavot katram adresātam atsevišķu administratīvo aktu.

Apelācijas instances tiesa, iepazīstoties ar sākotnējo lēmumu, ir konstatējusi, ka sākotnējā lēmumā iztrūka tikai informācija par administratīvā akta apstrīdēšanas kārtību un termiņu, tādēļ pieteicējas argumenti, ka tai nav paziņots piemēroto normatīvo aktu uzskaitījums, administratīvā akta izdevējs un citas administratīvā akta sastāvdaļas, ir pretēji tiesas konstatētajam. Turklāt pati pieteicēja 2009.gada 13.oktobra tiesas sēdē norādījusi, ka iepazīstināta ar atvaļināšanas rīkojuma sākuma daļu. Savukārt pieteikumā norādīts, ka iepazīstināta arī ar attiecīgo noteikumu par pieteicējas atvaļināšanu.

[10] Administratīvā procesa likuma 62.pants uzliek pienākumu iestādei uzklaut adresāta vai trešās personas viedokli un argumentus lietā, kurā tiek lemts par adresātam vai trešajai personai iespējams nelabvēlīgu administratīvo aktu. Uzklautāšanas pienākums ir spēkā gan lemjot par privātpersonai esošu tiesību liegšanu, gan lemjot par privātpersonas prasījumu piešķirt tai tiesības.

Uzklautāšanas pienākuma neizpildīšanas sekas ir administratīvā akta apstrīdamība. Tā ietekmē administratīvā akta atcelšanu tikai tiktāl, ciktāl uzklautāšanas pienākuma neievērošana ir ietekmējusi administratīvā akta saturu, t.i., vai uzklautāšana varēja novest pie satura ziņā citāda administratīvā akta izdošanas. Uzklautāšanas pienākuma neievērošana neietekmētu satura ziņā citāda administratīvā akta izdošanu, ja iestādei saskaņā ar tiesību normām jāizdod obligātais administratīvais akts. Uzklautāšanas pienākuma neievērošana neietekmētu satura ziņā citāda administratīvā akta izdošanu arī tad, ja iestādei saskaņā ar tiesību normām jāizdod satura izvēles vai izdošanas izvēles administratīvais akts, taču iestādes rīcības brīvība ir samazināta līdz nullei. Pārējos gadījumos nav pamata atzīt, ka uzklautāšanas pienākuma neizpildīšana būtu nebūtisks procesuāls pārkāpums, kas neietekmētu administratīvā akta saturu.

Izskatāmajā gadījumā apelācijas instances tiesa nav sniegusi savus apsvērumus uz pieteicējas apelācijas sūdzībā norādīto uzklautāšanas pienākuma pārkāpumu, lai gan tiesai ir jāpārbauda, vai administratīvais akts ir izdots, ievērojot procesuālos priekšnoteikumus (Administratīvā procesa likuma 250.panta pirmās daļas 1.punkts).

[11] Brīdinājuma izteikšanas laikā Dienesta gaitas likuma 37.panta septītā daļa noteica, ka amatpersona saņem atvaļināšanas pabalstu mēneša vidējās izpeļņas trīskāršā apmērā, ja tā tiek atvaļināta no dienesta sakarā ar iestādes vai amatpersonas amata likvidāciju vai amatpersonu skaita samazināšanu. Turpretim atvaļināšanas brīdī Saeima bija samazinājusi amatpersonas sociālās garantijas apmēru, un Dienesta gaitas likuma 37.panta septītā daļa noteica, ka amatpersona saņem atvaļināšanas pabalstu mēneša vidējās izpeļņas apmērā. Kasācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa nepareizi piemērojusi Dienesta gaitas likuma 37.panta septīto daļu 2009.gada 30.aprīļa

redakcijā (atvaļināšanas brīdī), jo atbilstoši Satversmes tiesas atziņām pārejai bija jābūt „saudzējošai”, saprātīgos termiņos un kompensējot zaudējumus.

Senāts šādam argumentam nepiekrīt. Tiesiskās paļāvības princips neizslēdz valsts iespēju grozīt pastāvošo tiesisko regulējumu. Grozot tiesisko regulējumu, valstij ir jāņem vērā tās tiesības, uz kuru saglabāšanu vai īstenošanu personai var būt izveidojusies paļāvība. Tiesiskās paļāvības princips prasa, lai valsts, mainot normatīvo regulējumu, ievērotu saprātīgu līdzsvaru starp personas paļāvību un tām interesēm, kuru nodrošināšanas labad regulējums tiek mainīts (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 15. marta sprieduma lietā 2009-44-01 15. punktu*).

Pieteicējai nebija izveidojusies paļāvība, ka tās tiesības uz atvaļināšanas pabalstu trīskāršā apmērā saglabāsies atvaļināšanas brīdī. Kā norādījusi pati pieteicēja, viņa, apzinoties, ka Saeima grozīs atvaļināšanas pabalsta apmēru, lūdza atvaļināt ātrāk no dienesta, esot vēl spēkā labvēlīgākam regulējumam. Tomēr ar policijas priekšnieka lēmumu šāds lūgums noraidīts un pieteicēja atvaļināta, spēkā esot jaunam regulējumam. Tā kā, izdodot administratīvo aktu, iestāde piemēro spēkā esošās tiesību normas, tad apelācijas instances tiesa piemērojusi pareizo Dienesta gaitas likuma 37.panta septītās daļas redakciju un izdarījusi pareizus apsvērumus par tiesiskās paļāvības principa ietekmi šajā lietā.

[12] Kasācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa nav piemērojusi Administratīvā procesa likuma 8.pantu un 17.pantu, kuri noteic, ka tiesa, piemērojot tiesību normas, izmanto tiesību normu interpretācijas metodes.

Senāta ieskatā šāds kasācijas sūdzības arguments nav pieļaujams, jo, lai arī tiesību piemērošanas metodes norādītas likuma normās, tām nav tiesību normu rakstura. Tiesību piemērošanas metodes un argumentu veidi ir izveidoti juridiskajā doktrīnā un ir doktrīnas atziņas. Juridiskā doktrīna, lai arī nostiprināta likumā, paliek tiesību zinātne, kura attīstās patstāvīgi un neatkarīgi. Tādēļ kasācijas sūdzībā ir jānorāda, kura tiesību norma ir piemērota nepareizi (nepareizi noskaidrots tās saturs, izvērtēta atbilstība augstāka juridiskā spēka tiesību normai, nepareizi veikta tiesību tālākveidošana), nevis abstrakti jānorāda, ka nav izmantotas tiesību normu interpretācijas metodes.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 2.punktu un 351.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 21.septembra spriedumu un nodot lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

Spriedums nav pārsūdzams.

Senators	(<i>paraksts</i>)	J.Neimanis
Senatore	(<i>paraksts</i>)	V.Krūmiņa
Senatore	(<i>paraksts</i>)	I.Skultāne